

ASEPTIIKKA

Kevät 2021

ASEPTIIKAN KURSSI

- Aseptisen työskentelyn periaatteet ja tartuntatautien torjuntatyön säädökset
- Ehkäistä taudinaiheuttajien siirtymistä elimistöön ja torjua hoitoon liittyviä infektioita
- Oman hyvän henkilökohtaisen hygienian huolehtiminen hoitotyössä
- Tavanomaiset varotoimet, kuten huolellisen käsihygienian ja aseptiset työtavat
- Toimia tilanteissa, jolloin vaaditaan tavanomaisten varotoimien lisäksi erityistoimia

ASEPTIIKKA

- Tarkoittaa kaikkia niitä toimenpiteitä tai toimintatapoja, joilla pyritään ehkäisemään infektioiden syntyä
- Estetään mikrobien pääsy asiakkaaseen, hoitovälineistöön, hoitohenkilökuntaan ja hoitoympäristöön
- Suojaa ihmistä saamasta mikrobitartuntoja
- Hoitoon liittyvät infektiot ovat suuri kansanterveysongelma, jotka olisi vältettävissä asianmukaisella aseptiikalla (asiakasturvallisuus)
- Terveysthuollon toiminta on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua

KESKEISET ASEPTIIKAN KÄSITTEET

- Mikrobit
- Tartunta
- Infektio
- Kontaminaatio
- Immunitetti
- Mikrobilääke
- Normaalifloora
- Desinfektio
- Sterilointi
- Kohortointi

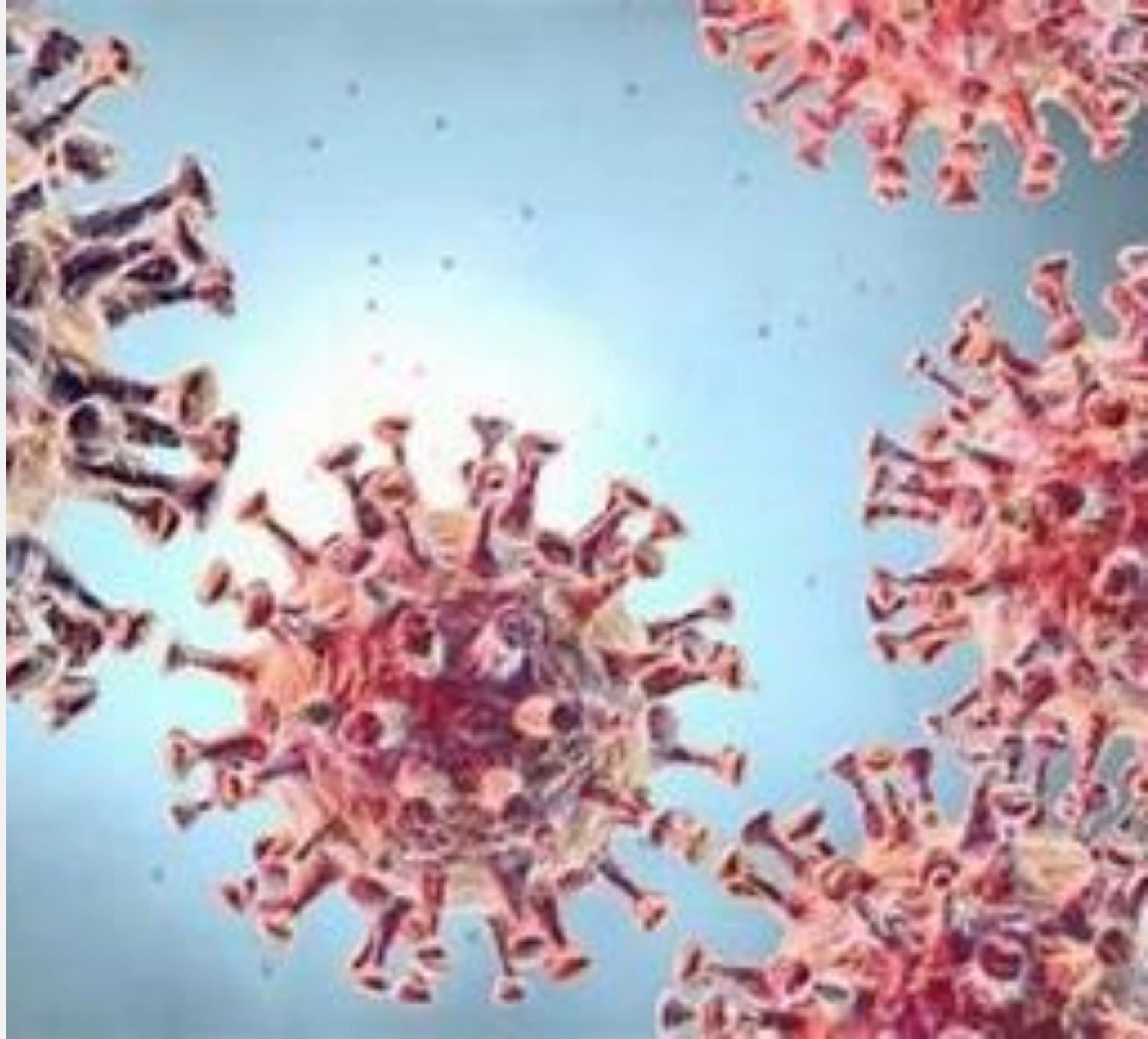
TAVANOMAISET VAROTOIMET

- Oikea käsihygienia
- Oikea suojainten käyttö (käsineet, maski, takki/esiliina, hiussuojain)
- Oikeat työskentelytavat (aseptiikka, kirjalliset ohjeet)
- Työturvallisuus (terävät esineet)

MIKROBIT

- Olemme koko ajan kosketuksissa ympäristöön
- Ympäristössä on mikrobeja, jotka voivat aiheuttaa sairauksia
- Mikrobeja on kaikkialla!

TARTUNTA
TAUDIN AIHEUTTAJA (MIKROBI)
SIIRTYY HENKILÖSTÄ TOISEEN

TARTUNTAA AIHEUTTAVIA
MIKROBEJA OVAT MM. BAKTEERIT,
VIRUKSET

TARTUNTATAPA
VÄLITÖN ELI SUORA TARTUNTA
ESIM. IHMISESTÄ TOISEEN
VÄLILLINEN ELI EPÄSUORA
TARTUNTA ESIM. PINTOJEN,
VÄLINEISTÖN KAUTTA

TARTUNTA

TARTUNTA

- TARTUNTATIE
kosketus, pisara ja ilma
- TARTUNTAPORTTI
väylä, jonka kautta mikrobi pääsee elimistöön
haava, limakalvo, suu, hengityselimet, virtsatiet, suolisto,
peräaukko

TARTUNTATIET

SUORA KOSKETUSTARTUNTA

- Kätellessä (flunssan ja influenssan merkittävien tarttumistie)
- Epäsuorasti esim. ovenkahvojen ja vesihanan välityksellä
- Virtsa, uloste ja lima sisältävät paljon mikrobeja

Esim. ripulia aiheuttava norovirus saattaa säilyä pinnoilla pitkään infektiokykyisenä.

PISARATARTUNTA

- Suuret pisarat ja roiskeet sylki, yskös
- Lähde ja kohde alle 1 metrin päässä toisistaan
- Puhuesssa, yskiessä ja aivasteltaessa suuret pisarat joutuvat limakalvolle tai hengitysteihin
- Mm. parvorokko, nuhakuumeet, influenssa, hinkuyskä, angiina
Influenssa tarttuu merkittävästi myös kosketuksen välityksellä

KORONA

- Koronavirus COVID-19 tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun henkilö yskii tai aivastaa.
- Virus voi tarttua myös kosketuksen kautta pinnoilta, joille on hiljattain päätynyt sairastuneen hengitystieeritteitä.

Uuden koronaviruksen tyypilliset oireet

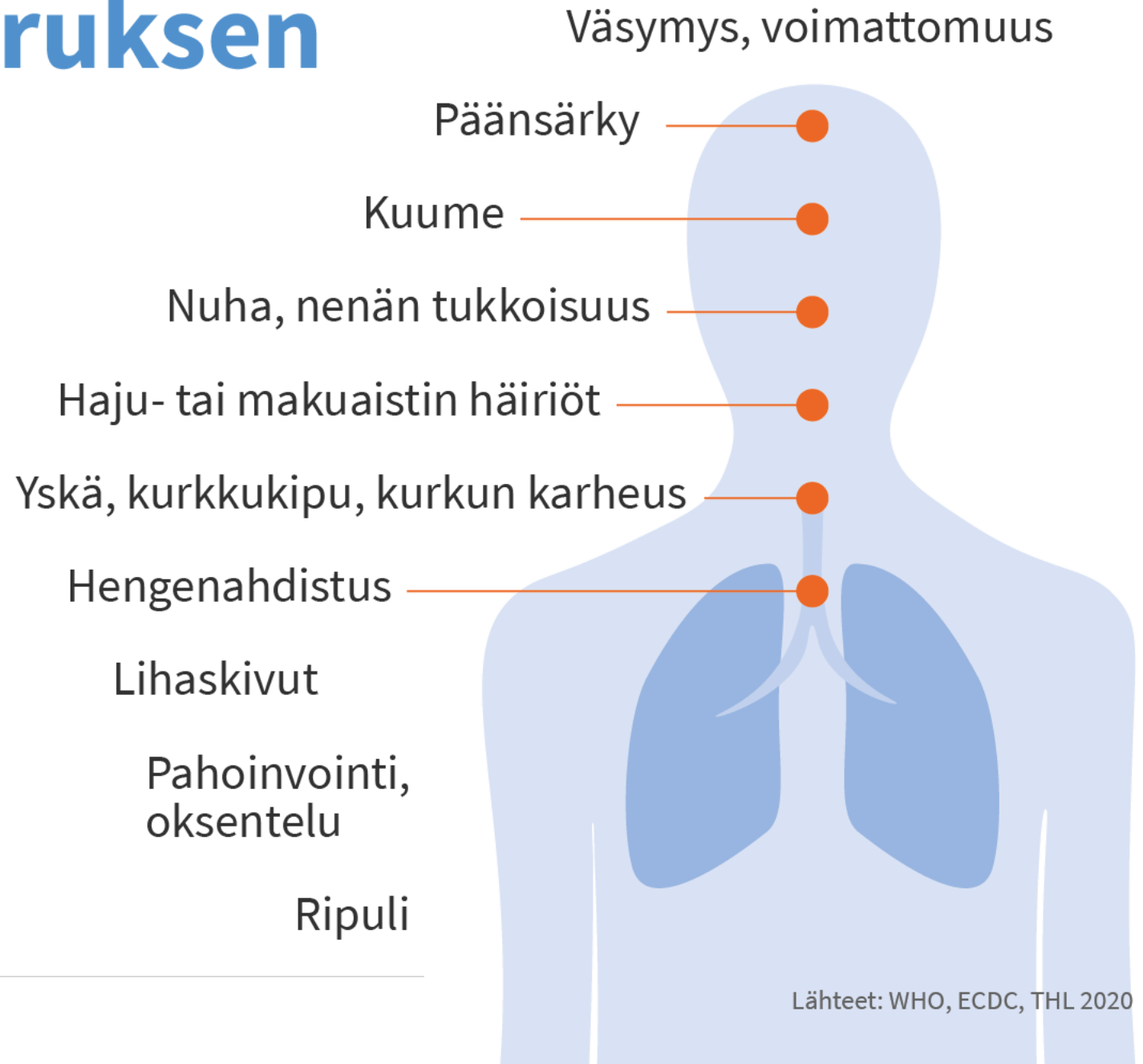
Koronavirus aiheuttaa **äkillisen hengitystieinfektion**.

Taudinkuva voi vaihdella lähes oireettomasta taudista vakavaan tautiin. Oireet voivat myös vaihdella taudin edetessä.

thl

#koronavirus

Päivitetty 3.11.2020

Lähteet: WHO, ECDC, THL 2020

ILMATARTUNTA

- mikrobit tarttuvat pienen pienien pisaroiden tai pölyhiukkasten kautta
- Pisarat ja hiukkaset saattavat kulkeutua hyvinkin kauas
- Esim.
vesirokko, tuhkarokko ja tuberkuloosi

TARTUNTA VÄLI-ISÄNNÄN KAUTTA

- Eläin saattaa kuljettaa tartunnanaiheuttajan ihmiseen
- Esim. puutiainen voi aiheuttaa aivotulehduksen

TARTUNTA SUUN KAUTTA

- Suurin osa ripulitaudeista syntyy suun kautta tapahtuvina tartuntoina
- Esim. pilaantuneet ruuat, huono käsihygienia
- Esim. salmonella tarttuu suun kautta

VERITARTUNTA

- Tartunta esim. pistosneulojen välityksellä
- Hepatiitti B,C ja D sekä HIV tarttuvat veritartuntana

TARTUNTA SUKUPUOLITEITSE

- Sukupuoliyhteys on tärkein HIV:n tartuntatie
- Sukupuoliteitse tarttuvat myös esim. klamydia, tippuri ja kuppa

TARTUNTAPORTIT

- Ihmisen kehon kohtia, joiden kautta mikrobit pyrkivät tunkeutumaan elimistöön ja ohittamaan elimistön puolustusjärjestelmän.
- Luonnolliset elimistön portteja ovat
silmät
suu
peräaukko
virtsaelimet
sukupuolielimet
- Rikkoutunut iho

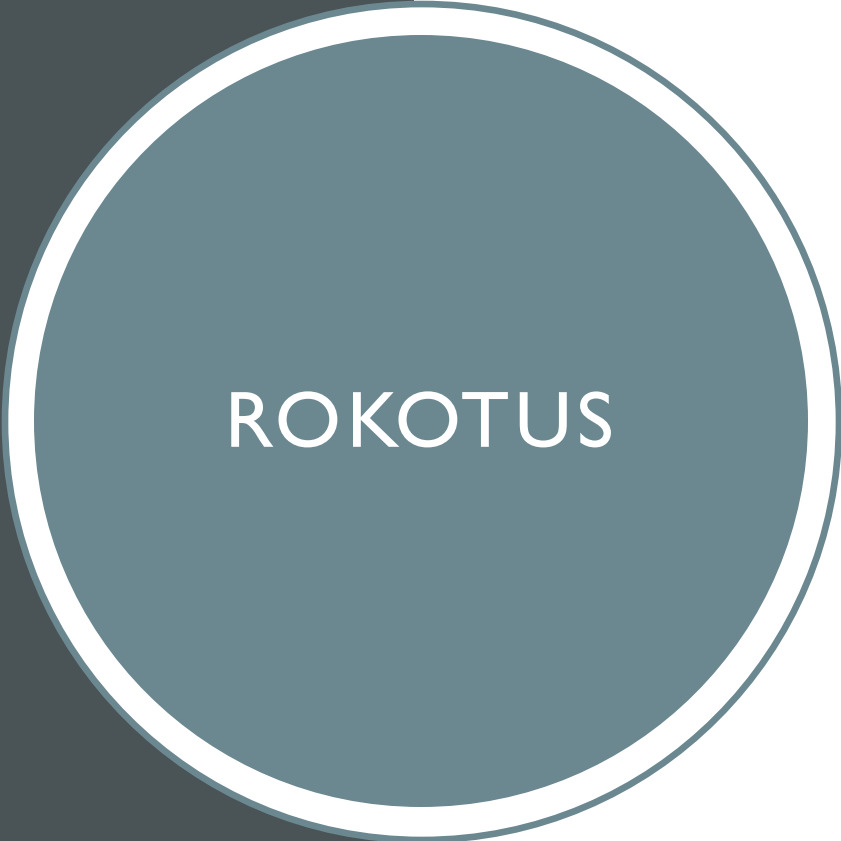
ELIMISTÖN PUOLUSTAUTUMINEN MIKROBEJA VASTAAN 1/2

Luontainen immuniteetti eli puolustus

- Synnynnäinen ja perinnöllisesti säädelty
- Ulkoisena puolustuksena toimivat iho ja limakalvot
- Sisäisenä puolustuksena syljen, vatsahappojen ja virtsan ominaisuudet

ELIMISTÖN PUOLUSTAUTUMINEN MIKROBEJA VASTAAN 2/2

- Hankinnainen immuniteetti eli puolustus
 - - rokotteet
 - - sairastanut tietyn taudin
 - - vain tiettyä sairauden aiheuttajaa vastaan

ROKOTUS

- Uusi tartuntatautilaki (2006) tehostaa hoitohenkilökunnan rokotuksia asiakkaiden suojaksi
- Työntekijän ja työharjoitteluun osallistuvalla opiskelijalla on oltava rokotuksen tai taudin antama suoja tuhkarokkoa ja vesirokkoa vastaan.
- Lisäksi edellytetään rokotusta influenssaa vastaan

LÄHIHOITAJAN HENKILÖKOHTAINEN HYGIENIA

Työntekijän oma
henkilökohtainen
hygienia

Puhtaus

Terveys

Ulkonäöstä
huolehtiminen

Korut

Ei roikkuvia
huiveja

Puhdas työasu

LÄHIHOITAJANA

Hajusteiden käyttöä
vältettävä

Iho, suu ja hiukset
pidetään puhtaana

Pitkät hiukset
pidetään sidottuina

Kasvojen alueen
koskettelu
vältettävä

Työajalla ei
tupakoida

Asiallinen ja puhdas
työvaatetus, lyhyet
hihat työasussa

Ei rakennekynsiä
eikä pitkiä kynsiä

Omasta terveydestä
huolehtiminen ja
sairauksien
asianmukainen hoito

VAROTOIMET HOITOTYÖSSÄ

- Käsihygienia
- Suojainten oikea käyttö
- Aseptiset työtavat
- Veritartunnan ehkäisy
- Yskimishygienia
- Hoitoympäristön siisteydestä huolehtiminen

KÄSIHYGIENIA

KÄSIKORUT, KELLO JA LÄVISTYKSET

KÄSIKORUT JA KYNNET

- Kynsien alla ja kynsien seudussa on suuri osa käsien mikrobeista
- Kynnet on pidettävä lyhyinä
- Kynnen pituus saisi olla sormenpään tasalla, niin että niitä ei saa näkyä kämmenpuolelta katsottaessa
- Teko- ja rakennekynsien sekä kynsikorujen käyttö ei ole sallittua potilastyössä
- Sormuksien ja kellojen käyttö hoitotyössä estää hyvän käsihygienian toteutumisen

KÄSIHUUHTEEN KÄYTTÖ

- Töihin tultaessa ja sieltä poistuessa
- Ennen:
 - työn aloittamista
 - käsineiden pukemista ja käsineiden riisumisen jälkeen
- Ennen puhtaiden välineiden käsittelyä
- Eri työvaiheiden välillä
- Puhelimeen vastaamisen jälkeen
- Ennen ja jälkeen tietokoneen näppäimistöön koskemista
- Jne.....

MIKSI KÄSIHYGIENIA ON TÄRKEÄÄ?

- Käsihygienian keskeisin tavoite on hävittää väliaikainen mikrobifloora ja estää mikrobien leviäminen eteenpäin
- Tärkein, tehokkain ja halvin keino tartuntojen torjunnassa

TERVE IHO

- Pidä huolta käsien ihon kunnosta, koska
 - Terve iho on paras suoja taudinaiheuttajia vastaan

Käytä käsihuuhdetta ja käsivoidetta

Hoida iho-ongelmat

SUOJAKÄSINEIDEN KÄYTTÖ

- Suojakäsineet laitetaan aina desinfioituihin, kuiviin käsiin ja kädet desinfioidaan heti suojakäsineiden riisumisen jälkeen
- Kertakäyttöisiä suojakäsineitä **ei koskaan pestä eikä desinfioida**
- Suojakäsineet eivät korvaa käsidesinfektiota
- Suojakäsineitä ei laiteta useita päällekkäin varmuuden välttämiseksi tai työn nopeuttamiseksi
- Likaisella / käytetyllä käsineellä ei saa koskea puhtaaseen

VELVOLLISUUS JA OIKEUS

- Jokaisella terveys- ja sosiaalialalla työskentelevän ammattilaisen **velvollisuus on noudattaa hyvää käsihygieniaa**
- Jokaisella asiakkaalla on **oikeus vaatia hyvää käsihygieniaa**

TYÖASU

- Laitoksissa työasuun pukeudutaan pukeutumistilassa työvuoroon tultaessa, sekä riisutaan työasu pois työvuoron päättyessä
- Työasussa ei liikuta työpaikan ulkopuolella
- Työasua EI viedä kotiin pestäväksi
- Huolehditaan, että työasu on puhdas ja siisti

TYÖJALKINEET

- Työjalkineiden tulee olla turvalliset
- Tukevat
- Rosoinen ja kuminen ulkopohja (estää liukastumisen)
- Umpinainen varvasosa
- Helposti puhdistettavat